

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

AUTORSKÁ KNIHA

NEJISTOTA

Andrea Štosková

Plzeň 2019

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění
Studijní program výtvarná umění
Studijní obor Ilustrace a grafika
Specializace Ilustrace grafika

Bakalářská práce

AUTORSKÁ KNIHA

NEJISTOTA

Andrea Štosková

Vedoucí práce: Prof. ak. mal. Mikoláš Axmann
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2019

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracovala samostatně a nejedná se o plagiát.

Plzeň, duben 2019

.....
podpis autora

OBSAH

TÉMA NEJISTOTY	5
PŘÍBĚHY	5
ILUSTRACE.....	7
SUCHÁ JEHLA.....	8
KOMPOZICE KNIHY	9
PAGINACE.....	10
VAZBA A OBÁLKA.....	10
MATERIÁL	10
RESUMÉ	11
PRAMENY.....	12
SEZNAM PŘÍLOH.....	13

TÉMA NEJISTOTY

„Jedinou jistotou je vědomí nejistoty.“ Milan Kundera

Cesta k tématu byla docela prostá. Napsala jsem příběh, o mořeplavci a jeho strachu z nového. Nebyla jsem s ním úplně nespokojená. Pohrávala jsem si s možností jeho využití v bakalářské práci. Tak to začalo. Měl jen 503 slov a to bylo, vzhledem k tomu, že jsem nechtěla text podávat čtenáři či divákovi po špetkách, na knihu s minimálním počtem stran 64 málo. Chtěla jsem, i přes fakt, že ilustrací a vakátů bude více než textu, aby měl ten, kdo knihu dostane do ruky možnost se do příběhu začíst. Nabízely se tedy dvě možnosti. Prodloužit příběh o mořeplavci, což mohlo být násilné a mohlo to zničit dojem, jakým teď působí, anebo napsat více příběhů.

Tak jsem napsala více příběhů. Napsala jsem příběh o muži a jeho iracionálních obavách a napsala jsem rozhovor čtyř kamarádů, kteří filozofují nad hrnkem teplého kratomu. Napsala jsem kratičkou úvahu o černé barvě. A napsala jsem moment ze života maminky a její malé dcery.

Pět příběhů, které nespojuje jejich styl a atmosféra, ale téma nejistoty. Možná nepatrně ovlivněny nedávnými četbami – knihou O hudbě a románu od Milana Kundery a Vedlejšími příznaky Woodyho Allena.

Zprvu jsem jim říkala povídky, ale ve stylistické terminologii se vyznám jen okrajově. Na střední škole mi bylo vyčítáno, že jsem na zadání napsat úvahu vytvořila argumentační esej a když jsem měla napsat argumentační esej, napsala jsem úvahu. Tak tomu nebudu říkat povídky. Jsou to příběhy.

PŘÍBĚHY

Cesta je předem dána. Příběh odehrávající se v mořích Starověké Číny. Vnitřní boj mořeplavce, v zemi velmi váženého, který je právě na cestě za hledáním

bájných ostrovů. Potýká se s novinkou. Kompasem, kterému není schopen důvěřovat. Doposud byl jedním z nejmávanějších ve svém oboru a má problémy se vyrovnat s tím, že se objevují nováčci, kteří za pomoci nějakého kouzelného přístroje dokážou to, čemu on musel oddat celá léta – vyznat se na moři a nezabloudit. „*Vlna, vlna, vlna, moře. Moře barvy modré a tyrkysové a taky fialové, když víš, ve kterou dobu a kam se máš koukat. Moře s odlesky slunečních paprsků, se třpytkami, které pobíhají kolem dokola. Hrají hry, hrají na schovávanou, ale jsou tak plné energie, že se skryjí a okamžitě zase ukážou, tak jsou neposedné a hravé a ty, když budeš pořádně poslouchat, uslyšíš jejich chichotání.*“

Karel. Stěhoval se z vesnice do města a bál se lidí, bál se, co si o něm řeknou a že ho budou pomlouvat. A že jich je prostě moc. „*Osmdesát tisíc není žádná legrace. Plus mínus sto šedesát tisíc očí se na vás kouká, možná si teda odmyslete to plus, a to je hodně očí, to je nepříjemné množství očí a všechny ty oči vás pozorují a zkoumají a soudí. Karlovi se to nelíbí. Karel nad takovými čísly nechce přemýšlet.*“ Skončí to ale opačným extrémem, dříve tolik vysněným. V tom množství lidí, podnětů a, že zase použiju to slovo, příběhů Karel přijde na to, že se nachází v samotě, v naprosté anonymitě.

Jako třetí je v knize příběh čtyř kamarádů. Pavlíny, Petra, Patricie a Pavla. Záznam konverzace, které vládne téma nejistoty. První věty jsou napsány podle skutečných slov. Seděli jsme tehdy s přáteli v komorním kruhu na našem studentském bytě, v kuchyni, kolem velkého stolu plného různého harampádí, a já se prala s tím, o čem bude má další povídka. Teda příběh. Spustila se dlouhá konverzace o nejistotě, s mnoha nesmyslnými odbočkami. Já si ji tajně nahrávala. Za zvláštního pocitu, při následujícím puštění si oné nahrávky, jsem si ale stačila opsat pouze první věty a záznam jsem smazala. Dále jsem intuitivně pokračovala na vlně, kterou se předchozí večer táhl, a rozpravu, tuhle (Ne)skutečnou konverzaci, dokončila. S nesmyslnými odbočkami. „*Já si jako dítě konkrétně představovala, že jsme ve snu nějakého Eskymáka.*“

Paní Černá. Úvaha o nejistotě černé barvy. Možná argumentační esej. O jedné konkrétní Černé z velké rodiny Černých, která se bojí otevřít ostatním, černá barva pro ni funguje jako zastrašující bariéra, za kterou si pouze ona může někoho pustit. *„Je to účelně vytvořený labyrint, hromada překážek za cestou do jejího nitra.“*

„Už ho vidím, už ho vidím, támhle je ten turista a lavina se už k němu blíží, ale já ho určitě stihnu zachránit! Jenom musím chvíli skákat kolem gauče.“ Turista je příběh maminky s dcerou, kratičký úryvek z jejich sobotního dopoledne. Moment, který netrvá déle, než půl minuty.

ILUSTRACE

Objevují se takové, které vycházejí z formátu, ty jsou v knize v převaze, a objevují se i takové, které se drží uvnitř a okrajů se nedovolí dotknout.

Ve většině stojí na reálném základu a velmi uvolněným způsobem, na hraně nečitelnosti, znázorňují konkrétní předměty a výjevy. Některé ilustrace jsou pak redukcí předchozích motivů. (*viz třetí obrázek přílohy č. 7*)

Čisté abstrakce, pokud se jim tak dá říkat, se objevují jen před příběhem Paní Černá, kde mají za cíl připravit nás na nadcházející text pomocí postupného ztmavení kompozic. Dochází ke gradaci jak světelné, tak rytmické. Všechny tyto kompozice jsou stejného, nejmenšího, formátu a jsou položené v jednotné výšce. Na sedmi stranách (*příloha č. 10*) se rozehrává další dějství.

Každá strana tady má tři doby. Začíná to klasickým pravidelným rytmem, který ctí daná pravidla pro nejmenší formáty: pomlka, ilustrace, pomlka. Následuje repetice tohoto principu. Otočíme list a nacházíme změnu: pomlka, pomlka, pomlka, kterou pak následují ještě dvě další pomlky, než konečně narazíme na, tentokrát „hlasitější“, dvě ilustrace bezprostředně za sebou. Následuje ticho na pět dob, nádech před velkým závěrem, otočíme stranu a za pomlkou, kterou

téměř nevnímáme, nacházíme černou, která přináší absolutní připodobnění toho, co nás čeká. Divák této hry se za postupného crescenda přichystal na jeho zakončení, které se díky zanechané atmosféře stává úvodem pro začínající úvahu, pojednávající právě o takovéto síle, hlučnosti.

Vraťme se na začátek. První ilustrace ovládají témata vody. Moře. Klidné a rozbouřené. A lodě. Z rozhoupané hladiny lze vyčíst i tvar kopců, na kterých se postupně objeví elektrické vedení a město. A pak zůstanou jen kompozice na industriální témata. A taky střechy a okna a komíny. Přichází řada konkrétních portrétů, které slouží druhému i třetímu příběhu, taková čitelnost se znovu objeví až na úplném konci. A pak vidíme ruku držící cigaretu, opět vstupující do mlhy nerozpoznatelnosti. Následuje již dříve popsany příchod černé a pak hory, které mohou atmosférou lehce připomínat počáteční ilustrace.

SUCHÁ JEHLA

Pracuji s linkou, uvolněnou a jednoduchou. Hraji si s její dynamikou, její šíří a trajektorií. Uvolněnost, navyklou od práce s tužkou, se snažím přenést do zdánlivě svazující, co se týče právě uvolněnosti linií, grafické techniky. U tužky jsem zvyklá střídat způsoby, jakým ji držím, a měnit tak charakter linie, často přímo ve chvíli, kdy ji kreslím. Toto se občas projevovalo i při rytí obrázků do kovového plíšku, samozřejmě, v porovnání s tužkou, jen v omezené míře.

Snažím se pracovat s plochou, tou původní, nezasaženou a přiznávám materiál matrice, hliník, který byl mnohokrát přenášen a „poškozen“, přiznávám jeho vrypy a historii, kterou si prošel.

Baví mě nezvyklá tloušťka některých čar, která se v mnoha motivech objevuje, na grafickém listu může působit až rozpitým dojmem. Při vytváření matric jsem si v některých chvílích vzala jehlu pevně do ruky a ryla tak silně, že se linie objevila i na zadní straně plíšku. Vznikl reliéf, žlábek, ohraničený kovem,

vytlačným „nahoru“. Při vytírání barvy pak tato malinká hradba dlani nedovolila zanechat barvu pouze v rýze ale i kolem ní.

Jehla nebyla vždy po ruce a tak jsem si v momentu akutní chuti do práce vystačila s obyčejným řezákem, dvě z matric byly vytvořeny pouze tímto nástrojem, jejich tisky se nachází na druhém dvojlistě originálních grafik všitých do knihy, chvíli před textem o Paní Černé.

KOMPOZICE KNIHY

Skladby z období romantismu se oproti předchozím éram hrají velmi uvolněně. Zpomalujete a zrychlujete podle toho, jak si to melodie žádá a jak to cítíte. A když jste interpretem, může dojít k situaci, že to s tím rozvolněním začnete přehánět. Skladbu ještě nemáte zažitou a už ji začnete příliš prožívat. Pak se ji konečně naučíte pořádně a dostanete se do fáze, kdy tam budete chtít přidat ty city, které tam přece patří, aby to bylo kompletní, a neuvědomíte si, že už ve vaší současné verzi vlastně dávno jsou. Nádechy a ritardanda se budou ve skladbě najednou vyskytovat v nepřiměřeně větším počtu, než přiznání tempa, které máte napsané v notách. Jako prevenci je dobré zpočátku hrát skladbu s metronomem, aby byla takto dobře zažitá a pak k ní teprve přidávat romantické emoce. Stejná problematika se v hudbě nemusí týkat pouze rytmu, ale i používání jiných výrazových prostředků. Například houslista by nemusel dávat vibrato na každou notu a klavírista by se neměl poddávat potřebě hrát celou skladbu pod pedálem.

Proč to zmiňuji - při prvním rozmístění ilustrací v knize se mi stalo něco podobného. Nechala jsem se unést a celek působil, jako kdyby jeho kompozice neměla žádný řád. Byla příliš uvolněná a bylo potřeba ji zklidnit, „nastavit metronom“ a seřadit ilustrace podle určitých pravidel. Teprve poté se vyskytl prostor pro to, abych si pro menší počet grafik mohla tato pravidla trochu poupravit a pohnout s nimi mimo daný plán, čistě podle citu.

PAGINACE

Není. Při pomyšlení na číslování stránek si vybavím otázku: A na kolikáté straně už jsi? Představím si knihu zaplněnou textem, jejíž oblíbenost se měří rychlostí četby. To se u této knihy dít nemá, paginace je zde zbytečná.

VAZBA A OBÁLKA

Knih velikosti 210 x 200 mm má 80 stran. Je vlastnoručně šitá, 2mm lepenka je potažena papírem Munken gramáže 170g/m². Na dvou místech jsou do knihy vřité originální grafiky.

Motivem obálky je detailní výběr jedné z ilustrací. Nápis nejistota, psaný pouze v minuskulích bezpatkového písma, není doprovázen mým jménem, to je zmíněno až uvnitř knihy, u titulu. Když někoho kniha na pohled zaujme, tak si ji otevře a na stranu titulu se dostane, tedy jméno autora zjistí, když pro něj ale při pohledu zvenčí přitažlivá nebude, jméno vědět nepotřebuje.

MATERIÁL

Po pár zkouškách jsem při tisku suchých jehel skončila u lehce nažloutlého papíru Fabriano Tiegolo gramáže 290g/m²., tisky byly v porovnání s ostatními možnostmi zřetelnější a celkově kvalitnější, působily suverénně, papír bohužel nebylo vhodné díky jeho vysoké gramáži do knihy použít, a tak jsem na konci procesu musela pro tisk čtyř matric, použitých v knize pro originální grafiky, hledat variantu tenčí, vyhrál papír Fabriano Disegno 5, 170g/m², jehož tisky bohužel kvalitou nedosáhly na původní grafické listy. K tomuto papíru jsem pak přizpůsobila ten, který byl použit ve zbytku knihy - Flora Gardenia, gramáže 130g/m².

RESUMÉ

The author's book „Uncertainty“ („Nejistota“) contains of five short stories, which are either directly talking about this problematics, or are at least somehow touching it with its atmosphere. The first two of them take on a theme of fear, fear of something new. We can see the thoughts of an old sailor who is not able to trust this newly discovered device – a compass and we accompany one young man while he, moving to a big city for the first time, fears the gossip, hatred and misunderstanding. The word “uncertainty” itself can be most often heard in the third story, a record of the conversation between four friends, who lead a discussion on this very topic. The last two stories are rather short, none of them is longer than one page. First of them is about the color black, it is a she and we call her miss Black, a member of a big family of Blacks, who is the opposite of confident, she is trying to hide her insecurities behind this strong color, the strongest one there is. The second one narrates a story of a mother and her daughter, moment of their lives that does not last more than half a minute.

29 graphic on 80 pages accompany the text, or the other way round. With their simplicity and lightness they represent real objects and scenes, although many times they might just seem like abstractions with no meaning. The book starts with themes like stormy sea and boats fighting with the waves which fluently convert into urban motives, views from the window on industrial buildings, than the illustrations change to well recognizable portraits which may refer to the problem of anonymity and also prepare us to the conversation between four friends that is coming. We continue with a hand holding a cigarette that is again getting “blurry”, speaking of its readability. After this we observe compositions that are slowly getting darker to evoke the atmosphere of the next story. Illustrations covering the last story display nature and mountains and are supposed to bring us similar feeling to those in the beginning.

PRAMENY

KREJČA, A. Techniky grafického umění, 1981. ISBN-008-81

PIJOAN, J. Dějiny umění

BALEKA, J. Výtvarné umění, 1997. Praha: Academia, ISBN 80-200-0609-5

SEZNAM PŘÍLOH:

(Všechny fotografie jsou vlastní)

Příloha 1

Portréty, klauzurní práce, 1. ročník, LS

Příloha 2

Portréty, klauzurní práce, 1. ročník, LS

Příloha 3

Skica a její využití ve finálním tisku

Příloha 4

Návrhy kompozic

Příloha 5

Práce s maticí

Příloha 6

Proces tisku

Příloha 7

Proces šití

Příloha 8

Proces šití

Příloha 9

Vazba

Příloha 10

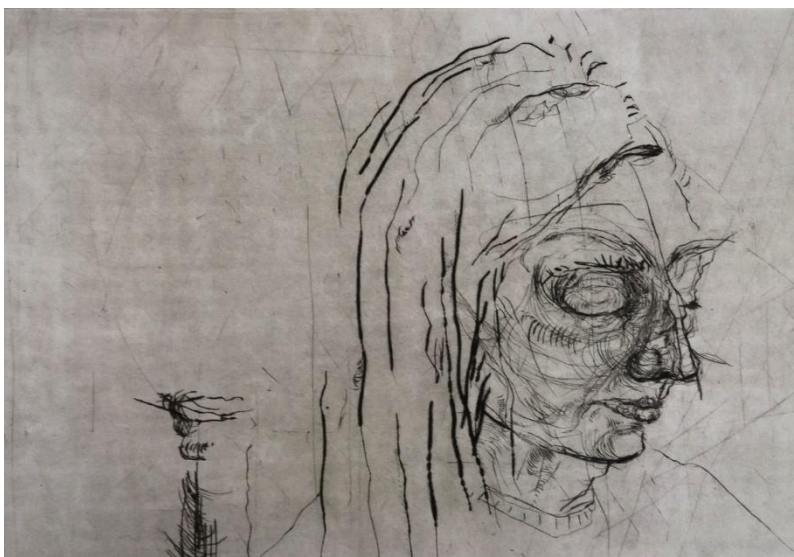
Gradace

Příloha 11

Momenty z knihy

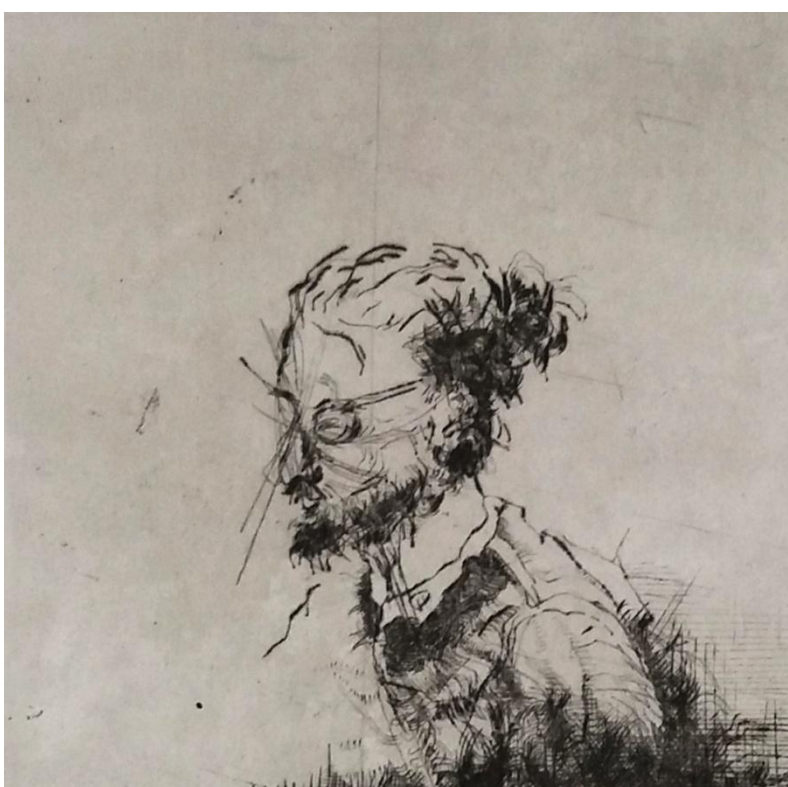

Příloha č. 1

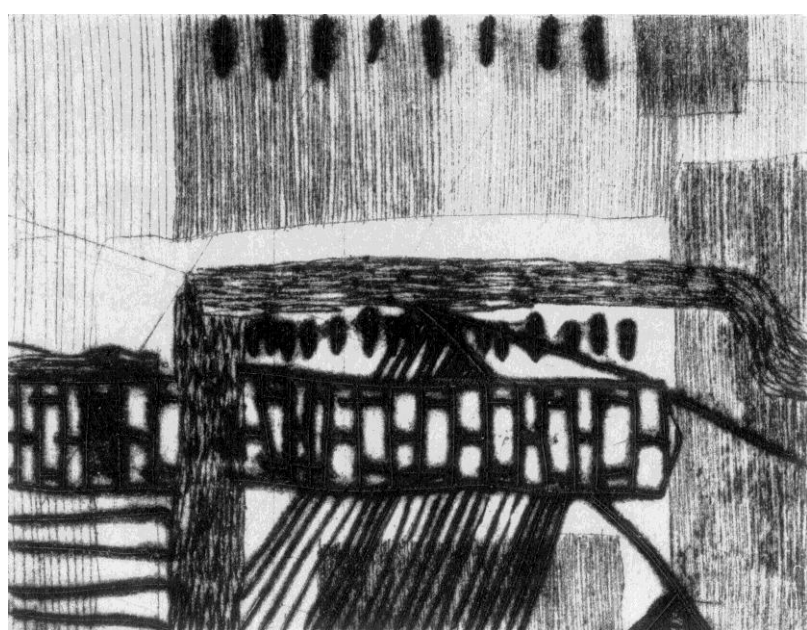
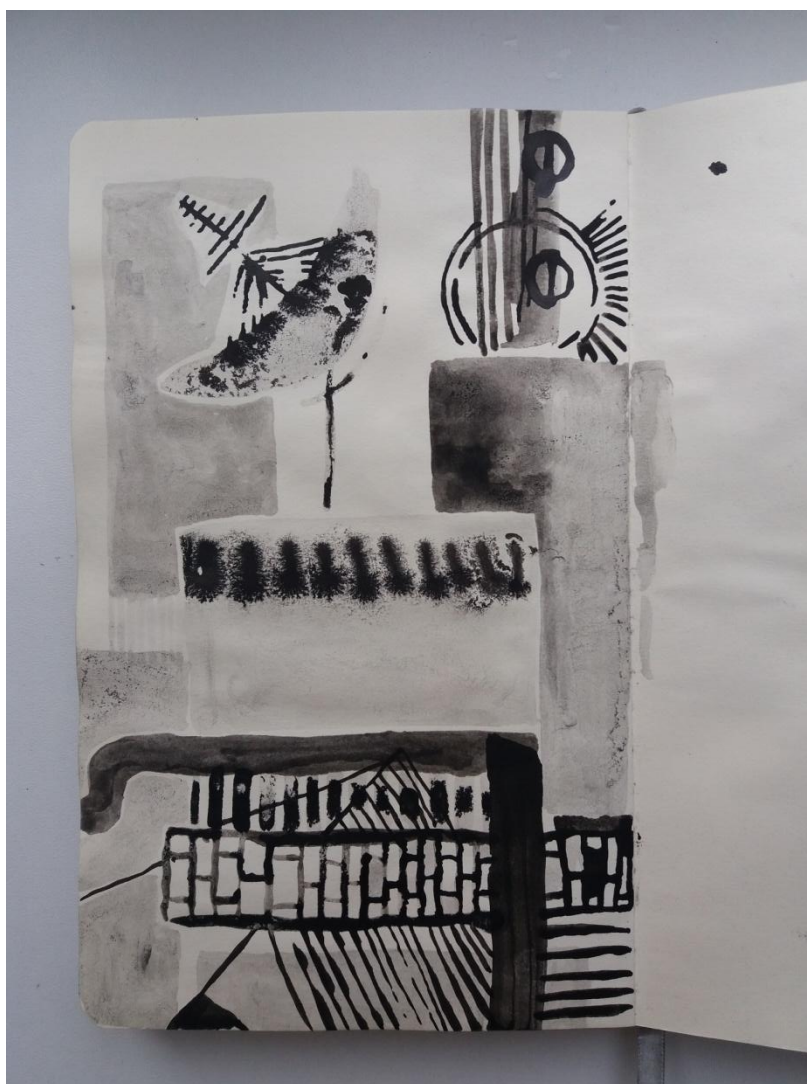
Příloha č. 2

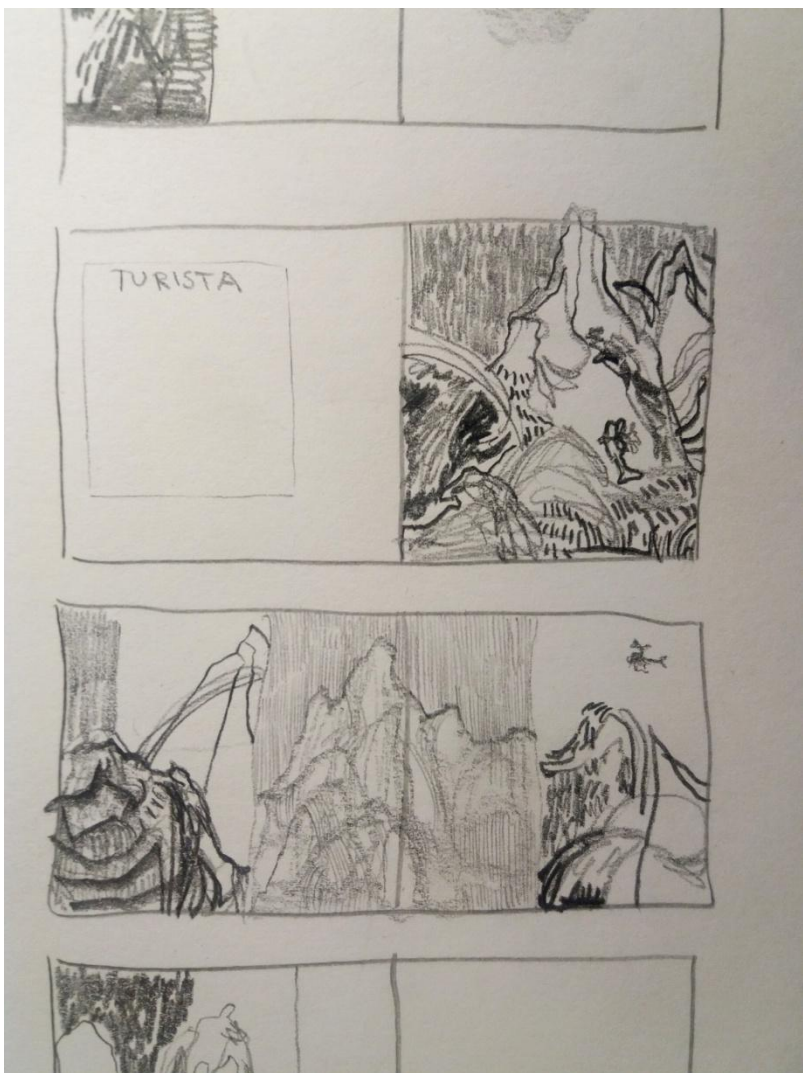

Příloha č. 3

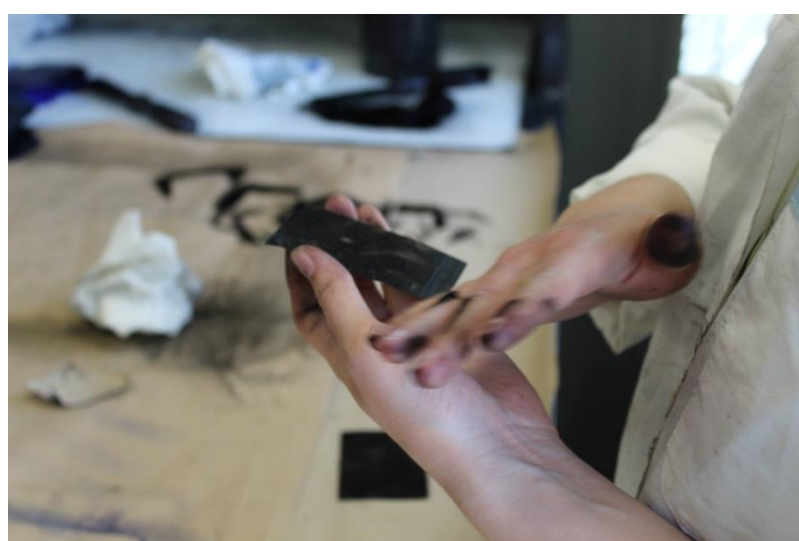
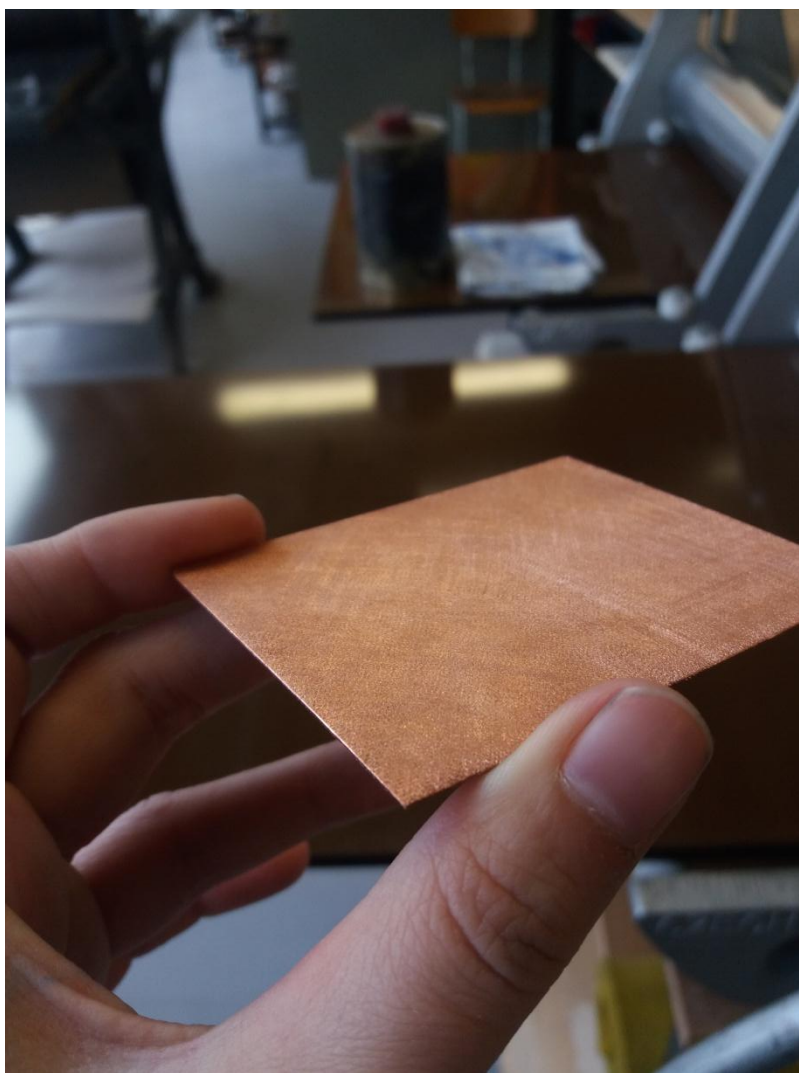

Příloha č. 4

Příloha č. 5

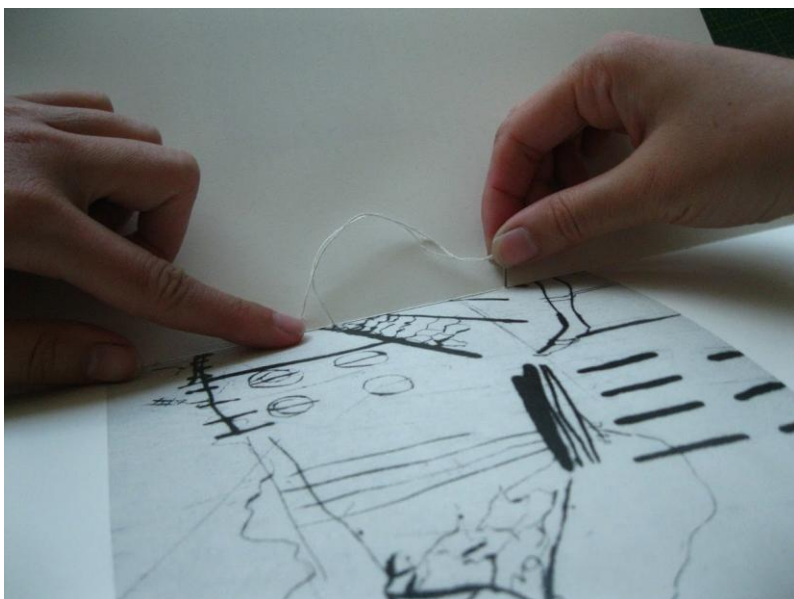
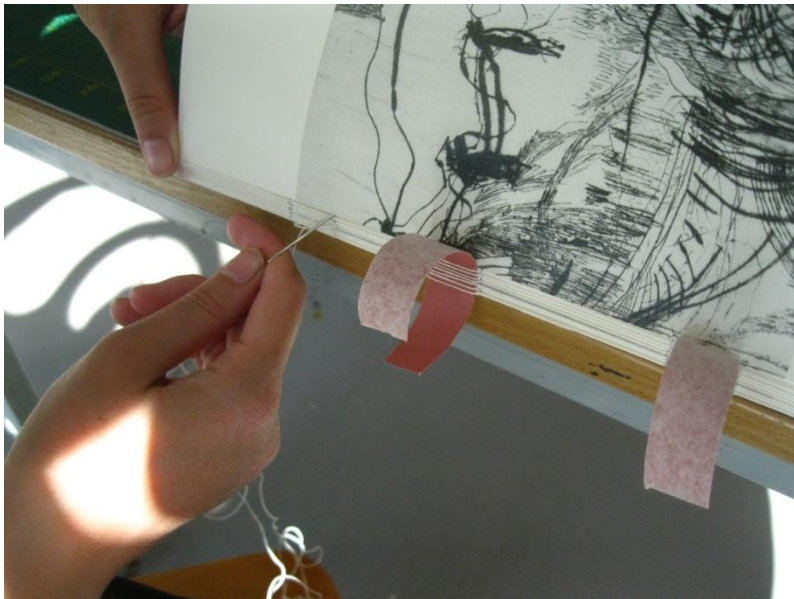

Příloha č. 6

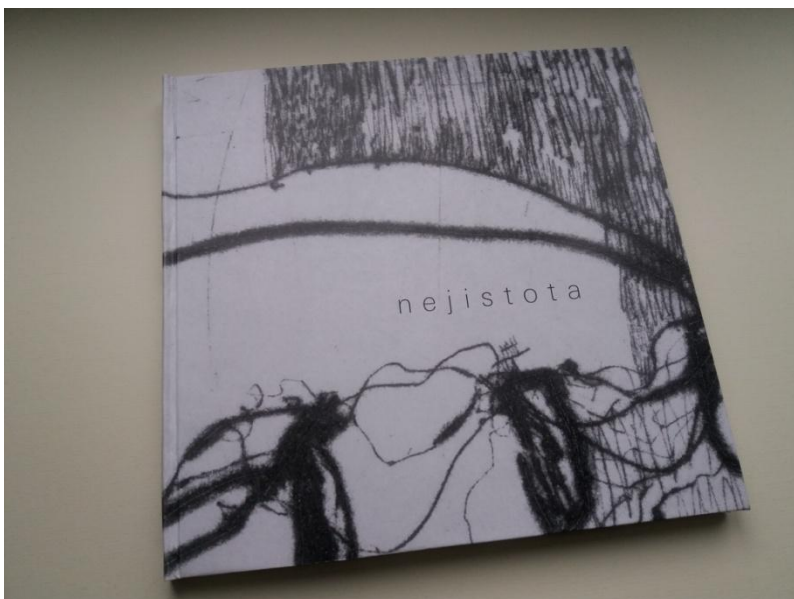

Příloha č. 7

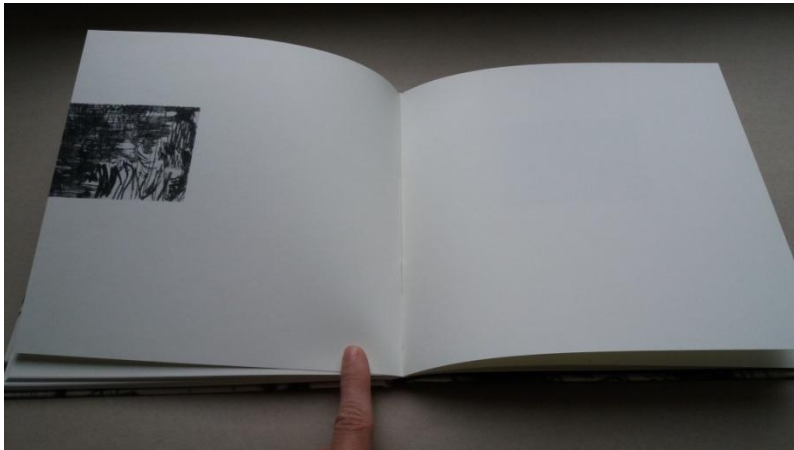
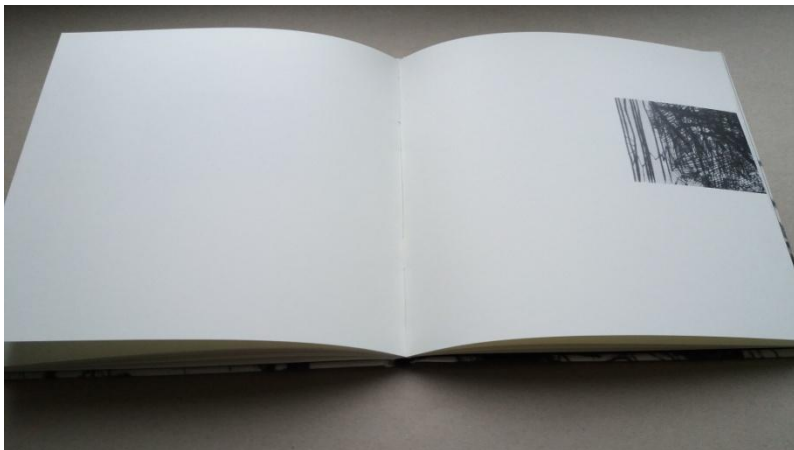
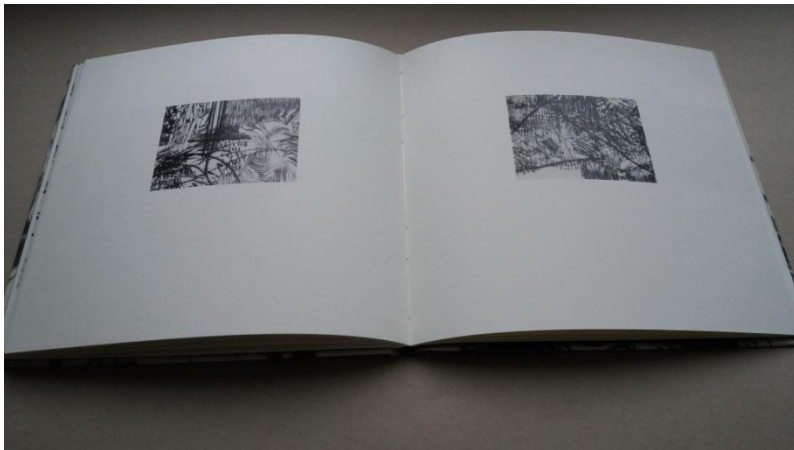

Příloha č. 8

Příloha č. 9

Příloha č. 10

